

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความมุ่งหมายที่จัดการสอนให้นักเรียนทุกคนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา และมีความสุข เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้เป็นสากล สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั่วโลก มีทักษะและศักยภาพในทางจัดการ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ มีสติ ปัญญาในการคิดแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของตนเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี ประกอบอาชีพที่มั่นคง ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม (สำนักงานรัฐมนตรี, 2545, หน้า 22) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 กำหนดไว้ว่ารัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชน จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม คือ มีทั้งความรู้และเป็นคนดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541, หน้า 25) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 ที่มุ่งพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมคุณภาพ คนไทยทุกคนมีโอกาสและความเสมอภาคที่จะพัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ เพื่อเป็นคนดี คนเก่ง พร้อมคุณธรรมจริยธรรม มีวินัย เคารพกฎหมาย มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกสาธารณะ มีความสามารถ คิดเอง ทำเอง และพึ่งพาตนเองมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545, หน้า 12) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนต้องจัดกิจกรรมสอดแทรก เพื่อพัฒนาผู้เรียนก้าวสู่ความเป็นมนุษย์ของสังคมมากกว่าก้าวสู่ภาควิชาการ โดยมีเป้าหมายต้องการ ให้นักเรียน เป็นคนดี เก่ง และมีความสุข มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ถึงจะเรียกว่า โรงเรียนได้ทำหน้าที่ที่สมบูรณ์แล้ว (ชาติรี ตำราญ, 2543, หน้า 83)

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การสื่อสารการคมนาคม เป็นผลให้กระบวนการโลกาภิวัตน์ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้เป็นผลจากการพัฒนาด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร ทำให้โลกอยู่ในภาวะไร้พรมแดน ระบบสังคมมีความละเอียดอ่อน และสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ความก้าวหน้าในการติดต่อสื่อสารด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลดีในเชิงบวกแต่มีผลกระทบในเชิงลบเช่นกัน เป็นต้นว่า ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาความแตกแยกของครอบครัว ปัญหาการแพร่ระบาดของสารเสพติด มีการขายบริการทางเพศของนักเรียน นักศึกษาแข่งขันกันทางวัตถุนิยม สังคมเริ่มเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทกลายเป็นสังคมเมืองมากขึ้น จากอดีตที่มีสังคมแบบเอื้ออาทรต่อกัน ก็กลายเป็นสังคมเมือง

ที่มีการแก่งแย่งชิงดี เอารัดเอาเปรียบ เห็นแก่ตัวขาดคุณธรรม จริยธรรม มีความเจริญทางวัตถุ แต่ในทางกลับกันความเจริญงอกงามทางด้านจิตใจกลับลดลง ผู้ปกครองนักเรียนก็ขาดการดูแล เอาใจใส่ขาดการอบรมสั่งสอนที่ดี ให้ความอบอุ่นแก่บุตรหลานไม่พอเพียง เนื่องจากต้องใช้เวลา ส่วนใหญ่ ในการประกอบอาชีพซึ่งต้องใช้เวลามากขึ้นกว่าเดิมเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541, หน้า 4)

จากสภาพดังกล่าวส่งผลให้สังคมไทยปัจจุบันเป็นสังคมที่เน้นผลประโยชน์ทางวัตถุ คนได้สร้างบรรพชาศที่เต็มไปด้วยพิษภัยทางสังคมมากมาย แหล่งมั่วสุม สถานบันเทิง และแหล่ง คีงคูเคาเวชนมียู่คาคค่นในสังคม สภาพแวดล้อมดังกล่าวได้กลายเป็นศัตรูที่จะทำลายคุณภาพชีวิต ของเด็กและเยาวชนให้ตกต่ำมากขึ้น ยิ่งนับวันปัญหาต่างๆ ในสังคมก็ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น และมีความสลับซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะปัญหาของเด็กและเยาวชนไทย มิได้มีสาเหตุจากส่วนใด ส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นปัญหาที่มีปัจจัยเชื่อมโยงกับองค์ประกอบต่าง ๆ ทางสังคมอย่างเป็นลูกโซ่ ทั้งที่เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคลและปัจจัยจากสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เด็กอาศัยอยู่ วิถีชีวิตของ เด็กไทยดำเนินอยู่ในกระแสวนเวียนของวัตถุนิยม ทั้งที่มาจากสื่อต่าง ๆ จากบุคคล จากกระบวนการ การศึกษาและจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เด็กที่ได้รับผลกระทบจากความล้มสลายของครอบครัว ความล้มสลายของชุมชนและสังคม ได้กลายเป็นผู้สร้างปัญหาให้แก่สังคมหลงใหลในยาเสพติด จนติดจนแถม กลายเป็นโจรขโมยทั้งนี้ก็เพื่อหาเงินมาซื้อยาเสพติด ปัญหาของเด็กและเยาวชน ดังกล่าวนี้นี้เป็นความจริงของสังคมที่จะต้องยอมรับกัน และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สังคมจะต้อง ดำเนินการแก้ไข (พระมหาบุญเพียร ปุณณวิริโย, 2545, หน้า 33-36)

จากข้อมูลการวิจัย เรื่อง สภาพปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษาและ การประมาณค่าจำนวนนักเรียนที่ใช้ยาเสพติด ของสำนักงานป้องกันและปราบยาเสพติด ร่วมกับ สำนักวิจัยเอแบค-เคเอสซีอินเตอร์เนตโพลล์ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2544, หน้า 12-13) พบว่า นักเรียน นักศึกษา เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดร้อยละ 12.36 หรือจำนวน 663,290 คน เป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 6.20 หรือ 41,041 คน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 34.20 หรือ 226,948 คน นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 24.0 หรือ 159,297 คน นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 26 หรือ 172,710 คน ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง ร้อยละ 7.20 หรือ 47,606 คน และระดับปริญญาตรีร้อยละ 2.40 หรือ 15,688 คน ซึ่งจะเห็นได้ว่า กลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีจำนวนสูงมากโดยเฉพาะในกลุ่ม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนสูงถึงร้อยละ 34.20 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มนักเรียนชั้นอื่น ๆ (สุชาติ เลาบริพัตร, 2542, หน้า 3) พบว่า นักเรียนที่ติดสารเสพติดสูงสุดทั่วประเทศ คือ นักเรียน ที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียน

ในขั้นนี้เป็นช่วงของวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย และอารมณ์ มีปัญหาการปรับตัว เข้ากับเพื่อนแผนการเรียนหรือสถานศึกษาใหม่ มีผลทำให้จำนวนนักเรียนที่เข้ารับการบำบัดรักษา การติตสารเสพติดมีเพิ่มขึ้นทุกปี

ปัญหาสิ่งเสพติด นับเป็นปัญหาสังคมสำคัญที่จะเพิ่มความเสี่ยงรุนแรงมากขึ้นทุกวัน โดยเฉพาะทางการศึกษา ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ คือ ผู้เรียน การนำวิชาสุขศึกษาเข้ามาใช้เป็นกระบวนการ ให้ความรู้ ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสิ่งเสพติด การป้องกัน ปัญหาสิ่งเสพติด โดยการให้ความรู้ การให้คำแนะนำเพื่อป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด จะไม่สามารถ เห็นผลสำเร็จได้ในทันทีทันใด แต่จะก่อให้เกิดผลในระยะยาวซึ่งเป็นประโยชน์มากในการปราบปราม หรือการรักษา เพราะการป้องกันเป็นการมิให้บุคคลซึ่งยังไม่เคยเกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด ต้องได้รับ โทษภัยจากสิ่งที่เป็นอันตรายและเนื่องจากเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่ช่างเข้าสู่วัยรุ่น และเป็นวัยที่กำลัง หล่อหลอมความคิด ทักษะคติ ตลอดจนพัฒนาการต่าง ๆ การปลูกฝังทัศนคติที่ถูกต้อง ในเรื่องของ สิ่งเสพติดตั้งแต่เยาว์วัย น่าจะเป็นการป้องกันที่ให้ผลดีกว่าการแก้ไข (จินตนา สราวุธพิทักษ์, 2536, หน้า 138-139) จากเหตุผลดังกล่าว นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นวัยที่ช่างเข้าสู่ วัยรุ่น จึงเป็นกลุ่มเยาวชนที่ต้องได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสิ่งเสพติด การป้องกันปัญหาสิ่งเสพติดโดยการให้ความรู้ การให้คำแนะนำเพื่อป้องกันปัญหาสิ่งเสพติด และมีให้เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด

สภาพปัญหาดังกล่าวรัฐบาลจึงตระหนักถึงอันตรายร้ายแรงของสารเสพติด นับตั้งแต่ ในช่วงแผนกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2544) ซึ่งได้มีการกำหนดนโยบาย ที่จะแก้ไขปัญหามาให้ได้ผลและต่อเนื่องมาถึงแผนกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-พ.ศ. 2549) โดยการกำหนดแนวคิดและทิศทางในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดย ส่งเสริมบทบาทของสถาบันในสังคม ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน และสถาบันการศึกษา ให้ตระหนักถึงปัญหาและมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายใต้พื้นฐานของ การอยู่ร่วมกันในสังคม ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของประเทศไทย มุ่งเน้นการดำเนินการ ในกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะการป้องกันในสถานศึกษา กิจกรรมงานป้องกัน สามารถกระทำได้หลายลักษณะเพื่อให้กลุ่มนักเรียน นักศึกษาได้เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด การตัดสินใจที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพต่าง ๆ (กองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษา, 2540)

ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นตัวช่วยอีกอย่างหนึ่งในการลดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย ได้โดยถ่ายทอดระบบการคิดพิจารณา ร่วมกับการใช้วิจารณญาณในการแก้ปัญหาของเด็กได้ ผู้วิจัย จึงเห็นว่า ชุดกิจกรรมสามารถพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ได้ จึงจัดการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม

การเรียนรู้เป็นเครื่องช่วยสอน เนื่องจากชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ซึ่งที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2525) กล่าวถึงคุณค่าของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดสาระและประสบการณ์ที่สลับซับซ้อน ซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมได้ดี ฝึกการตัดสินใจ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและการมีความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม ช่วยสร้างความพร้อมและความมั่นใจแก่ผู้สอน ชุดกิจกรรมการเรียนรู้สามารถ ทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตลอดเวลา ไม่ว่าผู้สอนจะมีสภาพหรือความขัดแย้งทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้การเรียนเป็นอิสระจากบุคลิกภาพของผู้สอน เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้แทนครู ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจาก ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น และได้ผ่านการทดสอบประสิทธิภาพมาแล้ว เนื่องจากชุด กิจกรรมการเรียนรู้ คือสื่อประสมที่จัดเตรียมไว้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ของ แต่ละหน่วย มาช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาของนักเรียนอีกสาเหตุหนึ่ง คือ ปัญหาในการเรียนซึ่งเกิดจากระบบการศึกษา แบบการแข่งขัน โดยในระบบการแข่งขันนั้นไม่มีการช่วยเหลือกันระหว่างผู้เรียน จึงทำให้ ผลการเรียนต่ำ ขาดแรงจูงใจและเบื่อหน่าย ทำให้นักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จดังที่ กลาสเซอร์ (Glasser, 1986) กล่าวถึงระบบการเรียนแบบแข่งขันว่าเป็นการเรียนที่นักเรียนจะต้องเรียน โดย ลำพัง เรียนแบบแข่งขัน จึงดี จึงเด่น ด้วยคะแนน เป็นการทำลายสัมพันธ์ของนักเรียน ทำลาย ความเอื้อเฟื้อที่เด็กมีต่อกัน บรรยายกายในห้องเต็มไปด้วยการแข่งขัน ส่งผลต่อการสร้างลักษณะนิสัยของคนรุ่นใหม่ให้คิดแต่ตนเอง ทำเพื่อตนเองฝึกนิสัยเห็นแก่ตัวมุ่งแต่พยายามทำให้ตนเอง ได้คะแนนที่สูงกว่าคนอื่น การจัดการเรียนการสอน ควรเป็นไปให้สอดคล้องกับธรรมชาติของคน ที่ต้องอยู่ร่วมกันในสังคม (ชาติชาย ม่วงปทุม, 2539, หน้า 3)

ดังนั้นการที่นักเรียนจะบรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรได้นั้น จำเป็นต้องอาศัย การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับสภาพพื้นความรู้ของนักเรียน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล จึงจะสามารถสอนนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูควร พัฒนาวิธีการเรียนการสอน เพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน อย่างจริงจัง รวมทั้งมุ่งให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนดังกล่าว คือ การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) เป็นวิธี สอนรูปแบบหนึ่งที่เป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้เรียน เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่ม มีความสามารถที่แตกต่างกัน ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิก กลุ่มจะรับผิดชอบการเรียนของเพื่อนในกลุ่ม เช่นเดียวกับการเรียนของตนเอง (Parker, 1985)

เป็นการตอบสนอง ซึ่งความต้องการของนักเรียนในด้านความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (มีคุณค่าในฐานะที่เป็นสมาชิกกลุ่มคนหนึ่ง) ความเป็นอิสระ (ได้ตัดสินใจ) ความสนุก (ได้พูดคุยและทำงานร่วมกับเพื่อน) และที่สำคัญที่สุดสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาคือ การได้แสดงความสามารถ (พรรณศรีมี เเงธรรมสาร, 2533, หน้า 50) ผลที่ได้จากการเรียนแบบร่วมมือสามารถทำให้นักเรียนรู้จักตนเองมากขึ้น เข้าใจและเห็นใจผู้อื่น ลดช่องว่างระหว่างนักเรียนที่เรียนเก่งและนักเรียนที่เรียนอ่อนให้ปรับตัวเข้าหากันได้ บรรยากาศในห้องเรียน เปลี่ยนจากการแข่งขันมาเป็นความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพิ่มขึ้น มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มขึ้น วิธีเรียนแบบร่วมมือจึงให้ผลดีต่อนักเรียนทั้งด้านวิชาการ ด้านสังคม ด้านความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นหลังจากได้รับการเรียนการสอนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือ (วรรณา คงลาประเสริฐ, 2544, หน้า 50)

การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) (Joyce & Weil, 1986, p. 217) เป็นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อีกแบบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่ต้องการ คือ การทำงาน การเรียนรู้ และการแก้ปัญหาาร่วมกัน แนวความคิดพื้นฐานของการเรียนแบบร่วมมือ คือ การยอมรับความแตกต่างทางความสามารถของแต่ละคนในการทำงานหรือแก้ปัญหาคือให้ทุกคนมีส่วนร่วม และใช้ศักยภาพของแต่ละคนที่มีอยู่อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมการเรียนที่มุ่งให้นักเรียนได้ฝึกการเรียนรู้ และแก้ปัญหาร่วมกัน มีการแบ่งงานและหน้าที่ความรับผิดชอบของทุกคนอย่างละเอียด และยังต้องร่วมรับผิดชอบงานและทำให้ทุกคนในกลุ่มเรียนรู้เท่ากัน และศึกษาบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มด้วย ไม่เพียงแต่ในส่วนที่ตนรับผิดชอบเท่านั้นยังต้องรับผิดชอบงานกลุ่ม จนทำให้ทุกคนเกิดการมีส่วนร่วมในงานทุกขั้นตอน เพราะคะแนนและผลงานของแต่ละคนในกลุ่มส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่ม จะเห็นได้ว่าการเรียนแบบร่วมมือนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความร่วมมือ ความรับผิดชอบ และช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างจริงจัง ซึ่งมีผลทำให้สมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ในการเรียนรู้จะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาปฏิบัติกิจกรรม และค้นพบข้อเท็จจริงมากขึ้น ซึ่งจะปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการเรียนรู้ และศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและยังช่วยปลูกฝังการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น รู้จักคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ ทำให้สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข

การสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ยึดเอาสภาพปัญหา กิจกรรมหรือการดำรงชีวิตในสังคมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่อาศัยความเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างมีความหมายเพื่อให้เกิดจุดเน้นของเนื้อหาที่ต้องการศึกษาระหว่างโลกของสิ่งที่เรียนกับโลกของความจริง ผู้เรียนต้องใช้ความคิด ความรู้สึก ประสาทสัมผัสในการเรียนรู้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ มีลักษณะองค์รวมของชีวิต มีความหมายอันนำไปสู่การเพิ่มพูนความสามารถ ในการจำ

และการแก้ปัญหา การถ่ายโยงการเรียนรู้จากห้องเรียนไปสู่การปฏิบัติ ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียน (รัชณี คลังสุวรรณ, 2545, หน้า 3) การเรียนการสอนจึงเป็นหัวใจสำคัญที่สุดในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นักเรียนจะบรรลุจุดหมายของการบูรณาการการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจะต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น เกมการศึกษา สถานการณ์จำลอง กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ ศูนย์การเรียนรู้ การถามตอบ อภิปรายกลุ่มย่อย การแก้ปัญหา การเรียนรู้แบบร่วมมือ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ทักษะศึกษานอกสถานที่ การเรียนรู้จากห้องสมุด การเรียนการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการคิด และความคิดรวบยอด การฝึกภาคสนามและชุดการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ พร้อมทั้งจะสอนอีกด้วย การใช้สื่อการสอนมีความจำเป็นมาก ในการที่จะให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ครูควรนำสื่อการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ เข้ามาประกอบการสอน เพราะสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก จะเป็นการเร้าความสนใจให้เด็กมีปฏิกิริยาตอบสนองได้มากขึ้นเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ดี และเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จากรูปธรรมสู่นามธรรมมากขึ้น (อัญชลี สารรัตนะ, 2542, หน้า 29)

จากสภาพและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะนำการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ในการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพราะกลุ่มเป้าหมายอยู่ในวัยรุ่นและมีพฤติกรรมเสี่ยงในเรื่องของยาเสพติด และเพื่อศึกษาว่าการใช้การสอนแบบบูรณาการ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอน หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังเรียน ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. เพื่อศึกษาทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้
แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4. เพื่อศึกษาความตระหนักต่อโทษของสิ่งเสพติด ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ หลังจากเรียนด้วย
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
สูงกว่าก่อนเรียน

2. ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนที่ผ่านการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้
แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในเกณฑ์ดี

3. นักเรียนมีความตระหนักต่อโทษของสิ่งเสพติดอยู่ในเกณฑ์ดี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ โดย
การเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้
สิ่งเสพติดให้โทษ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงขึ้น
3. เป็นการช่วยส่งเสริมทักษะทางสังคม และทักษะการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มทางสังคม
4. ช่วยให้นักเรียนมีความตระหนักต่อโทษของสิ่งเสพติด

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในลักษณะการพัฒนา (Development) เพื่อสร้าง
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในอำเภอ
สัทธิบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน

6 โรงเรียน คือ โรงเรียนชุมชนบ้านบางเสร่ โรงเรียนพุดตาลวง โรงเรียนสิงห์สมุทร โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม โรงเรียนชุมชนบ้านช่องแสมสาร และโรงเรียนบ้านสัตหีบ

3. กลุ่มตัวอย่าง

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านสัตหีบ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 8 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน โดยจัดละกันให้มีทั้งเก่ง ปานกลาง และอ่อน ในอัตราส่วน 1: 2: 1

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านสัตหีบ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 30 คน

3.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเพื่อทดสอบสมมติฐานของชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 จำนวน 40 คน โรงเรียนชุมชนบ้านบางเสร่ ตั้งกวดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับฉลากมา 1 ห้อง จากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 3 ห้อง

4. ตัวแปรที่ใช้ทดลอง ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4.1 ตัวแปรอิสระ

4.1.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ โดยการเรียนแบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4.2 ตัวแปรตาม

4.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ

4.2.2 ทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียน ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

4.2.3 ความตระหนักต่อโทษของสิ่งเสพติด

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 ใช้เวลาในการทดลองชุดกิจกรรมละ 3 คาบ (คาบละ 60 นาที) รวมทั้งหมด 3 ชุด เป็นเวลา 9 ชั่วโมง

6. เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นเนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หมายถึง สื่อประสมที่ใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการของครู ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย คู่มือครู วัสดุ/ อุปกรณ์ แบบฝึกหัด และแบบทดสอบ โดยผู้วิจัยแบ่งชุดกิจกรรมออกเป็น 3 ชุด คือ

ชุดที่ 1 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งเสพติดและสิ่งเสพติดสำคัญที่ระบาคอยู่ในประเทศไทย

ชุดที่ 2 เรื่อง สิ่งเสพติดกับเยาวชนและโทษพิษภัยของสิ่งเสพติด

ชุดที่ 3 เรื่อง ลักษณะผู้ติดสิ่งเสพติดและการหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติดทุกชนิด

2. สิ่งเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีใด ๆ ก็ตามเมื่อบุคคลเสพหรือรับเข้าร่างกายโดยการสูบ นิด กิน หรือ ดม และวิธีอื่นๆ ติดต่อกันเป็นเวลานานหรือช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้วจะก่อให้เกิดพิษเรื้อรัง ซึ่งจะทำให้ร่างกายเสื่อมโทรมลง ทั้งจะต้องทำให้ผู้เสพแสดงออกในลักษณะต่างๆ กัน คือ ต้องการปริมาณของยามากขึ้น มีภาวะการติดยา อยากยาทั้งร่างกายและจิตใจ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, 2542)

3. การเรียนรู้แนวบูรณาการ หมายถึง การสอนที่นำศาสตร์ของวิชาต่างๆ มาผสมผสานกันได้รับประโยชน์จากหลากหลายวิชาที่เน้นองค์รวมของเนื้อหาวิชา มากกว่าความรู้ของแต่ละวิชาและจะเป็นการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเน้นความสนใจ ความสามารถและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดและนำความคิดรวบยอดไปสร้างความรู้ เพื่อใช้แก้ปัญหาต่างๆ ได้

3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง การเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่างๆ จากหมวดประสบการณ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีลักษณะดังนี้

3.1.1 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย คือ การเขียนคำขวัญต่อต้านสิ่งเสพติด

3.1.2 สาระการเรียนรู้ศิลปะ คือ

3.1.2.1 การจัดทำ Mind Map เรื่อง สิ่งเสพติดกับเยาวชนและโทษและอันตรายของสิ่งเสพติด

3.1.2.2 การจัดบอร์ด เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งเสพติดสำคัญที่ระบาคอยู่ในประเทศไทย

3.1.2.3 วาดภาพผนังรณรงค์ต่อต้านสิ่งเสพติด

3.1.3 สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ คือ การเขียนชื่อสิ่งเสพติดชนิดต่างๆ เป็นภาษาอังกฤษ

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้เป็นกลุ่มเล็ก ๆ สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกัน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้และศึกษาความรู้ร่วมกัน โดยที่แต่ละกลุ่มจะตั้งเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน ผู้เรียนจะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และรับผิดชอบการทำงานของตน ให้เท่ากับการทำงานของกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะทางสังคม โดยครูจะเป็นผู้แนะนำทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ภายหลังสิ้นสุดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วัดได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. ทักษะการทำงานร่วมกัน หมายถึง กระบวนการในการทำงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และมีการดำเนินงานร่วมกัน โดยผู้นำกลุ่มและสมาชิกกลุ่มต่างทำหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม และมีกระบวนการทำงานที่ดี เพื่อนำกลุ่มไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

7. ความตระหนัก หมายถึง การกระทำที่แสดงว่าจำได้ การรับรู้ หรือการมีความรู้ หรือมีความสำนึก (Consciousness) ความคิด ความรู้สึก และความปรารถนาต่าง ๆ เกิดจากการรับรู้ที่มีความหมาย ที่มีต่อโทษของสิ่งเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วัดจากแบบวัดความตระหนักที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น

8. ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง คุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80 ซึ่งมีความหมายดังนี้

80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่สามารถทำแบบฝึกหัดหลังเรียนแต่ละชุดไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนของนักเรียนที่สามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

9. แบบวัดความตระหนัก หมายถึง เครื่องมือที่ใช้สำหรับวัดการกระทำที่แสดงว่าจำได้ การรับรู้หรือการมีความรู้หรือมีความสำนึก (Consciousness) ความคิด ความรู้สึก และความปรารถนาต่าง ๆ เกิดจากการรับรู้ที่มีความหมาย ที่มีต่ออันตรายของสิ่งเสพติดให้โทษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

10. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เครื่องมือวัดความรู้ความสามารถของนักเรียน หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกชุด ในหน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ

โดยการเรียนแบบร่วมมือ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดชลบุรี เป็นข้อสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

11. แบบประเมินทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียน หมายถึง แบบประเมินทักษะ กระบวนการทำงานกลุ่ม ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยแบ่งระดับคุณภาพเป็น 3 ระดับดังนี้ (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2545, หน้า 109)

ระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับสูง

ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับปานกลาง

ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับต่ำ

12. แบบฝึกหัดหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง แบบฝึกหัดแบบเลือกตอบ ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนทำหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรม การเรียนรู้แนวบูรณาการ หน่วยการเรียนรู้ สิ่งเสพติดให้โทษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชุดกิจกรรมละจำนวน 10 ข้อ

13. เกณฑ์ดี (ทักษะการทำงานร่วมกัน) หมายถึง ค่าคะแนนทักษะการทำงานร่วมกัน ของผู้เรียนที่ได้จากการประเมินด้วยแบบประเมินพฤติกรรมความร่วมมือกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน ที่มี ค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 25)

14. เกณฑ์ดี (ความตระหนัก) หมายถึง ค่าคะแนนความตระหนักของผู้เรียนที่ได้จาก การทำแบบวัดความตระหนักที่มีค่าตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป (วันพร ผลาวัลย์, 2528, หน้า 40-41)

15. การประเมินตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการเก็บข้อมูลความก้าวหน้าในการเรียน โดยประเมินไปพร้อมๆ กับการเรียนรู้ของผู้เรียน ระหว่างปฏิบัติการกิจกรรมร่วมกัน

16. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนชุมชนบ้านบางเสร่ โรงเรียนพลุดาหลวง โรงเรียนสิงห์สมุทร โรงเรียนสัตหีบวิทยาคม โรงเรียนชุมชนบ้านช่องแสมสาร และโรงเรียนบ้านสัตหีบ